

## ΠΕΡΙΛΗΨΗ

«Κτιριακές εγκαταστάσεις για την Μ.Κ.Ε. "ΤΕΧΝΗ" και το σχολείο διαπολιτισμικής εκπαίδευσης Θεσσαλονίκης».

Κωνσταντάρα Εύη, Ιωαννίδου Μαρία

Η «Τέχνη» ιδρύθηκε στις 5 Ιουλίου 1951 στη Θεσσαλονίκη σε μια περίοδο που η πόλη διέθετε υποτυπώδη πολιτιστική δομή και ανάπτυξη. Οι δραστηριότητες της εταιρίας καλύπτουν πολλούς καλλιτεχνικούς τομείς αλλά μέχρι σήμερα η «Τέχνη» είχε μόνιμη στέγη μόνο την περίοδο 1960-1978. Ο σημερινός ρόλος της «Τέχνης» έχει περιοριστεί, κυρίως λόγω της έλλειψης μόνιμης στέγης. Η εταιρία φιλοξενείται σε ένα μικρό κτίριο στην Άνω Πόλη στο οποίο στεγάζονται τα γραφεία της και κατά τα άλλα λειτουργεί σαν αποθηκευτικός χώρος για τους πίνακες, τα χαρακτηριστικά και τη βιβλιοθήκη της.

Η «ΤΕΧΝΗ» συνεργάζεται εδώ και πολλά χρόνια με σχολεία σε όλη τη βόρεια Ελλάδα, με περιοδεύουσες εκθέσεις και πολιτιστικά προγράμματα. Επιπλέον, ενδιαφέρεται να διευρύνει τις δράσεις της στον τομέα που σχετίζεται με τους νέους και τα παιδιά. Για τους παραπάνω λόγους, αλλά και λόγω της θέσης και της κατάστασης του σχολικού κτιρίου, θεωρήσαμε ότι μπορεί να συμπεριληφθεί στο σχεδιασμό και έτσι να προκύψει ένα νέο σύνολο.

Λόγω της ειδικής χρήσης του το σχολείο θέτει ορισμένους περιορισμούς σαν μέρος ενός συνόλου. Έτσι προκύπτουν χώροι που ανήκουν σε κάθε κτίριο ξεχωριστά, χωρίς κοινή λειτουργία, χώροι κοινοί και χώροι στο κάθε κτίριο που μπορούν να φιλοξενούν και δραστηριότητες του άλλου.

Για το σχεδιασμό του κτιρίου στηριχθήκαμε στο γεγονός ότι η «ΤΕΧΝΗ» δραστηριοποιείται πάντα σε διάφορους τομείς καλλιτεχνικής έκφρασης. Πρόκειται για ταυτόχρονες δράσεις που δεν λειτουργούν ανεξάρτητα αλλά αλληλένδετα. Υπάρχουν τρία βασικά στοιχεία που χαρακτηρίζουν τις δράσεις του συλλόγου και περνάνε και στο σχεδιασμό του κτιρίου :

- η ένωση. Πολλές ταυτόχρονες δράσεις σε διάφορους καλλιτεχνικούς τομείς.
- η τομή. Δράσεις που αφορούν τον κοινό τόπο δυο ή περισσότερων τομέων της τέχνης.
- η αφαίρεση. Δράσεις που αφορούν συγκεκριμένες πλευρές ενός καλλιτεχνικού τομέα.

Στόχοι της εργασίας:

1. Στέγαση του συλλόγου.
2. Χωροθέτηση του κτιρίου που να ευνοεί την καλύτερη προβολή και λειτουργία της «Τέχνης».
3. Ανάπτυξη βασικών δραστηριοτήτων που έχουν διακοπή (θεματικές εκθέσεις, εκδόσεις, συναυλίες).
4. Ενίσχυση των σημερινών δραστηριοτήτων και διεύρυνσή τους προς νέες κατευθύνσεις μέσω της συνεργασίας με το σχολείο.

## SUMMARY

“Installations for the Cultural Company “TEHNI” and the school of intercultural education of Thessaloniki”.

Evi Konstantara, Maria Ioannidou

The C.C. “TEHNI” was established at July 5, 1951 in Thessaloniki. At the time, the city had only rudimentary cultural structure and development. Though the company’s activities are related to many cultural sections, it hasn’t had a permanent establishment except for the years 1960-1978. Nowadays, the part of the company in the city life is rather limited because of the lack of installations. There is a little building in Ano poli, where are the offices, a little library and a storage for the paintings of the company.

“TEHNI” has been co-operating for many years with schools all over northern Greece through cultural programs and exhibitions. In the future, the company is interested in expanding its activities related to children and young people. Considering all the above, as also the position and the condition of the building of the school next to our site, we decided to include it to the design and create a new project.

Designing a school has its own rules, of course, which we had to follow even though the school was considered as a part of a whole. As a result there are created spaces which belong to each building separately, spaces that can be used by both buildings and common spaces (mainly open spaces).

Designing the installations, we based on the fact that the company’s activities are related to different sections of culture each time. These activities are simultaneous and interdependent. These are the three main elements that characterize the company’s activities and the process of the design.

- Junction. η ένωση. Simultaneous actions in different cultural sections.
- Section. Activities that refer to the common space of two or more forms of art.
- Subtraction. Activities that refer to a specific part of a cultural field.

Main targets of the project:

1. Design of permanent installation
2. Placing the building in a site that accommodates and promotes the company’s projects.
3. Development of past activities which no longer occur (publications, concerts, thematic exhibitions).
4. Development of current activities and establishment of new activities through the collaboration with the intercultural school.

## Μακεδονική Καλλιτεχνική Εταιρία «Τέχνη»

Η «Τέχνη» ιδρύθηκε στις 5 Ιουλίου 1951 στη Θεσσαλονίκη σε μια περίοδο που η πόλη διέθετε υποτυπώδη πολιτιστική δομή και ανάπτυξη. Οι εκθέσεις που διοργανώνονται μέχρι τότε είναι σποραδικές και βραχύβιες και η συνεισφορά τους στην πολιτιστική ζωή της Βόρειας Ελλάδας είναι μικρή. Τα ιδρυτικά μέλη της «Τέχνης», δημιουργούν την εταιρία νιώθοντας την ανάγκη να αντιδράσουν στην πνευματική και πολιτιστική απραξία της εποχής.

Οι δραστηριότητες της εταιρίας καλύπτουν πολλούς καλλιτεχνικούς τομείς. Το 1954 οργανώνονται οι πρώτες συναυλίες. Ακολουθούν διαλέξεις, ομιλίες, ξεναγήσεις στα μνημεία της πόλης και το 1955 γίνονται οι πρώτες εικαστικές εκθέσεις. Την ίδια χρονιά συγκροτείται η Κινηματογραφική λέσχη της «Τέχνης», η οποία σε συνεργασία με τη ΔΕΘ το 1960, υποβάλλει υπόμνημα για τη δημιουργία ενός φεστιβάλ, του Φεστιβάλ Κινηματογράφου Θεσσαλονίκης. Τη χρονιά 1955-56, αρχίζει η έκδοση του περιοδικού *Η τέχνη στη Θεσσαλονίκη* με στόχο να καλύψει το χώρο της κριτικής σε όλες τις καλλιτεχνικές και πνευματικές εκδηλώσεις της πόλης.

Το Μάρτιο του 1960 έγιναν τα εγκαίνια της πρώτης στέγης της «Τέχνης» στην οδό Κομνηνών 4, όπου ένας μεγάλος χώρος διαμορφώθηκε ειδικά ως αίθουσα εκθέσεων – η πρώτη στη Θεσσαλονίκη. Με τη μόνιμη στέγαση της εταιρίας άρχισε η συστηματική παρουσίαση καλλιτεχνών αλλά και τακτικές ομιλίες, συναυλίες και μαθήματα.

Τη χρονιά 1969-70 ιδρύεται το Θεατρικό Εργαστήρι της Τέχνης που το 1973 με τη διάλυση του σωματίου ανεξαρτητοποιήθηκε. Το 1970-71 ιδρύθηκε το Μουσικό Εργαστήρι και το 1976 το φωτογραφικό Εργαστήρι. Επίσης, τον ίδιο χρόνο θεσπίζεται ο κύκλος «πολιτιστικών δραστηριοτήτων» στα σχολεία, που περιελάμβανε διαλέξεις πάνω σε πολιτιστικά θέματα για δασκάλους, συναυλίες και εκθέσεις σε σχολεία. Το 1978 δημιουργείται η πινακοθήκη των χαρακτηριστικών που περιοδεύει έως και

σήμερα σε πόλεις της Βόρειας Ελλάδας. Το 1979 ιδρύεται η Πειραματική Σκηνή της Τέχνης που περιοδεύει με πολλές παραστάσεις σε όλη την Ελλάδα αλλά και στο εξωτερικό.

Σημαντική ήταν η συμβολή της εταιρίας για την ύπαρξη στην Θεσσαλονίκη σήμερα της Συμφωνικής Ορχήστρας, της Σχολής Καλών Τεχνών, του Κρατικού Θεάτρου, των Πινακοθηκών και όπως προαναφέρθηκε της Πειραματικής σκηνής και του Φεστιβάλ Κινηματογράφου. Μέλη και συνεργάτες της «Τέχνης» ήταν οι : Μανόλης Ανδρόνικος, Λίνος Πολίτης, Παύλος Ζάννας, Άγγελος Τερζάκης, Σωκράτης Καραντινός κ.ά. Επίσης, πολλοί άνθρωποι των τεχνών έδωσαν διαλέξεις, όπως π.χ. ο Γιώργος Σεφέρης.

Μέχρι και σήμερα η «Τέχνη» είχε μόνιμη στέγη μόνο την περίοδο 1960-1978. Τα υπόλοιπα χρόνια της λειτουργίας της διοργάνωνε εκθέσεις σε διάφορους χώρους μέσα στην πόλη που την φιλοξενούσαν, όπως στο κτίριο του Μορφωτικού Ιδρύματος της Εθνικής Τράπεζας στη Βασιλίσσης Όλγας... Παραρτήματα της εταιρίας λειτούργησαν στην Αλεξανδρούπολη από το 1961 ως το 1968 και στο Κιλκίς από το 1980 έως και σήμερα.

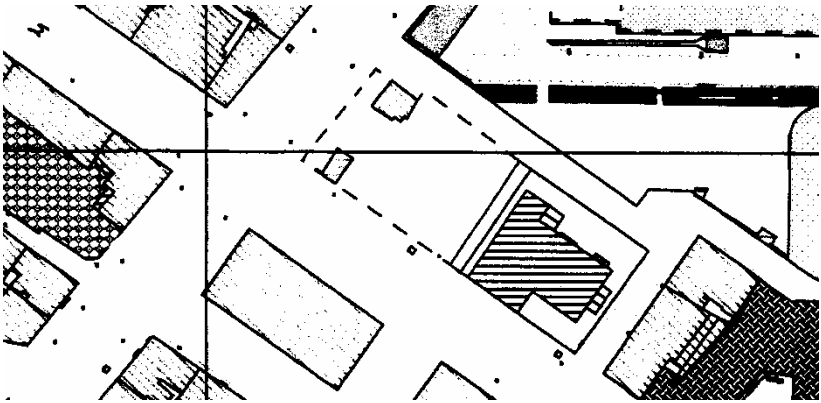
Ο σημερινός ρόλος της «Τέχνης» έχει περιοριστεί, κυρίως λόγω της έλλειψης μόνιμης στέγης. Διοργανώνονται εκθέσεις, που στόχο έχουν να προωθήσουν κυρίως νέους καλλιτέχνες, και συνεχίζει να περιοδεύει μέχρι και σήμερα η έκθεση των χαρακτηριστικών. Η εταιρία φιλοξενείται σε ένα μικρό κτίριο στην Άνω Πόλη στο οποίο στεγάζονται τα γραφεία της και κατά τα άλλα λειτουργεί σαν αποθηκευτικός χώρος για τους πίνακες, τα χαρακτηριστικά και τη βιβλιοθήκη της.

Στόχοι της εργασίας:

1. Στέγαση του συλλόγου
2. Χωροθέτηση του κτιρίου που να ευνοεί την καλύτερη προβολή και λειτουργία της «Τέχνης
3. Ανάπτυξη βασικών δραστηριοτήτων που έχουν διακοπή (θεματικές εκθέσεις, εκδόσεις, συναυλίες)
4. Ενίσχυση των σημερινών δραστηριοτήτων

## Η επιλογή του οικοπέδου





Το οικόπεδο που επιλέχθηκε βρίσκεται επί των οδών Τσιμισκή και Εθν.Αμύνης, οι οποίες είναι κύριες αρτηρίες στο κέντρο της πόλης. Αυτή τη στιγμή χρησιμοποιείται σαν ιδιωτικό parking.

Η «ΤΕΧΝΗ» δεν έχει μόνιμες εγκαταστάσεις αυτή τη στιγμή, στεγάζεται σε ένα κτίριο στην Άνω πόλη. Η περιοχή για το νέο κτίριο επιλέχθηκε μετά από συζήτηση με το προεδρείο του συλλόγου, το οποίο έκρινε ότι ο σύλλογος θα λειτουργούσε καλύτερα σε ένα σημείο στο κέντρο της πόλης με βάση την εμπειρία προηγούμενων ετών. Βέβαια, στην επιλογή του νέου οικοπέδου συντέλεσαν και άλλοι λόγοι, όπως: η εύκολη πρόσβαση, η σχέση του στο χώρο με εκπαιδευτικούς και πολιτιστικούς φορείς με τους οποίους συνεργάζεται η «ΤΕΧΝΗ» (π.χ. Α.Π.Θ. , συμφωνική ορχήστρα Θεσ/νίκης, Εταιρία Μακεδονικών Σπουδών κ.ά.) αλλά και η ύπαρξη ενός λυόμενου σχολικού κτιρίου στο διπλανό οικόπεδο. Η σχέση αυτή με το σχολικό κτίριο έδωσε μια νέα τροπή στο σχεδιασμό και το λειτουργικό πρόγραμμα.

Παρακάτω ακολουθούν τα αναπτύγματα των όψεων των κτιρίων κατά μήκος αυτών των οδών, σε μια περιοχή γύρω από το οικόπεδο της εργασίας μας. Ως συμπέρασμα προέκυψε ότι εκτός από τα κτίρια που βρίσκονται στα

γειτονικά οικόπεδα, τα κτίρια στα υπόλοιπα οικοδομικά τετράγωνα της περιοχής είναι πολυώροφα και έχουν κατά μέσο όρο 7-8 ορόφους.





- Παράγοντες επιλογής οικοπέδου

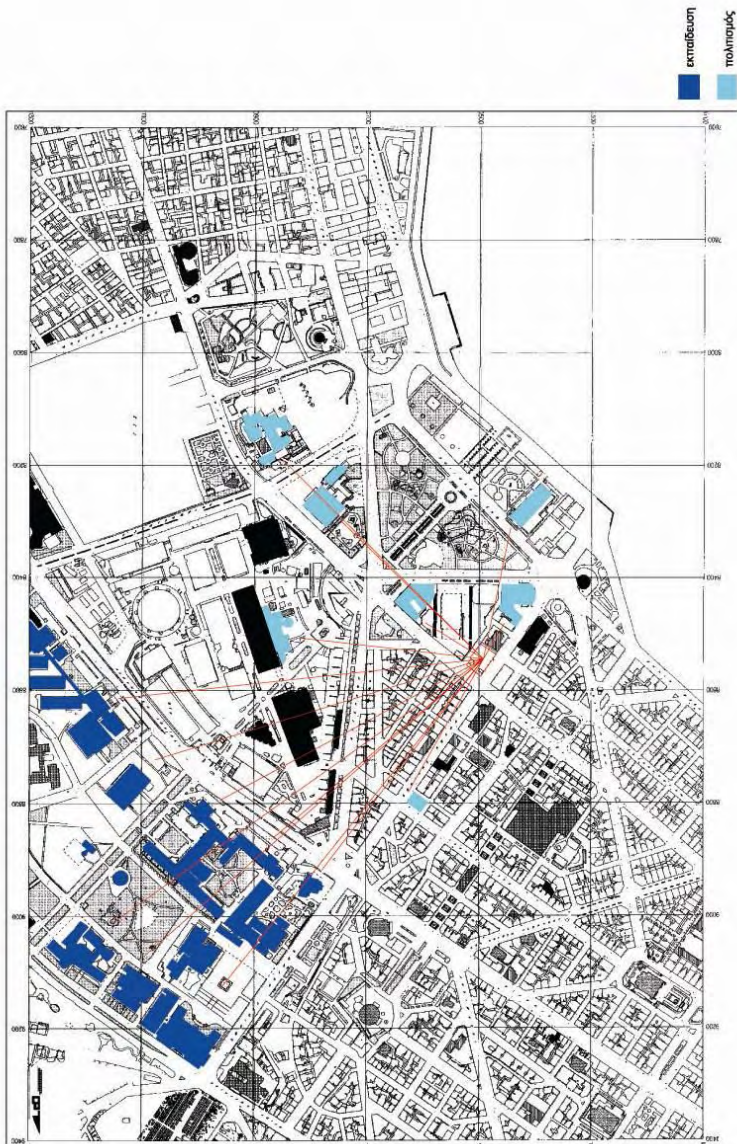
Από τα τρία αυτά οικόπεδα επιλέχθηκε αυτό που βρίσκεται στη γωνία των οδών Εθν. Αμύνης και Τσιμισκή για τους παρακάτω λόγους:

A) Η θέση του. Βρίσκεται στο κέντρο της πόλης, κοντά στα υπόλοιπα πολιτιστικά κέντρα και στο πανεπιστήμιο και σε πολύ μικρή απόσταση από την Εταιρία Μακεδονικών Σπουδών με την οποία η «ΤΕΧΝΗ» συνεργαζόταν σενά τα πρώτα χρόνια της ίδρυσής της.

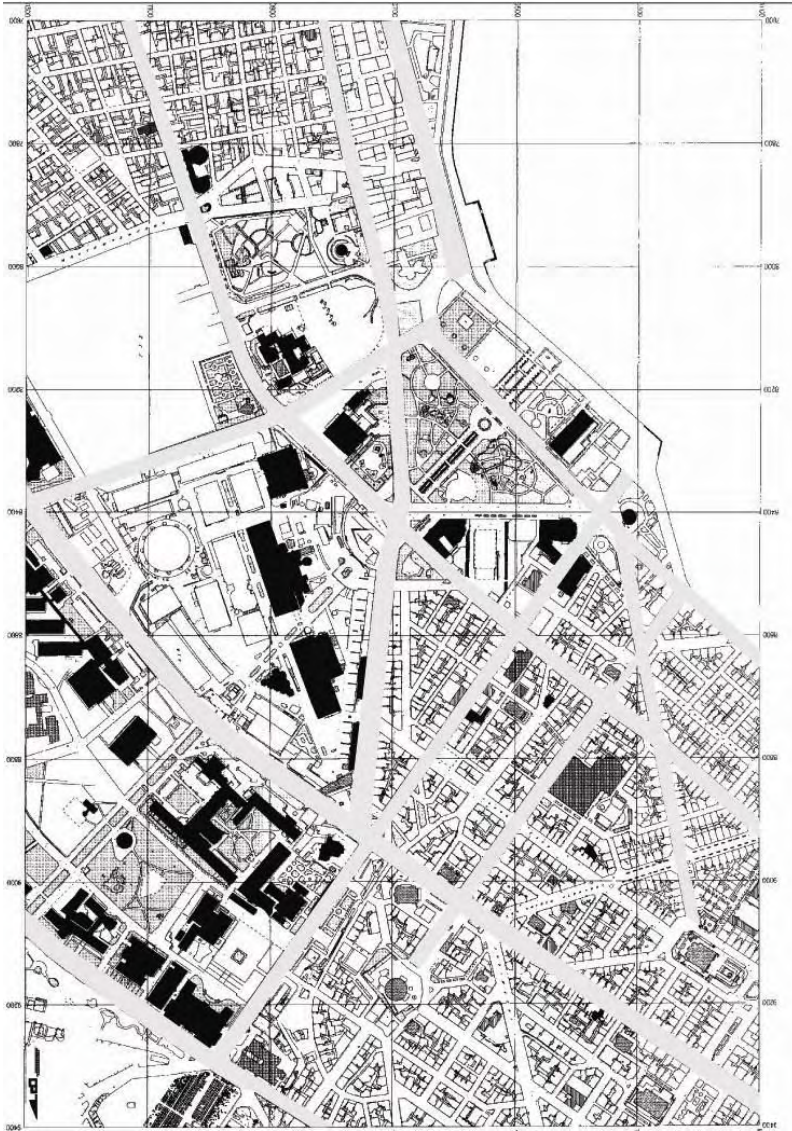
B) Η πρόσβαση. Το οικόπεδο βρίσκεται πάνω σε βασικές οδικές αρτηρίες.

Γ) Το μέγεθος. Το οικόπεδο αυτό είναι το μεγαλύτερο από τα τρία. Η επιφάνειά του (3100m<sup>2</sup>) ενδεικνύεται για το μέγεθος του κτιρίου που προκύπτει από το κτιριολογικό πρόγραμμα.



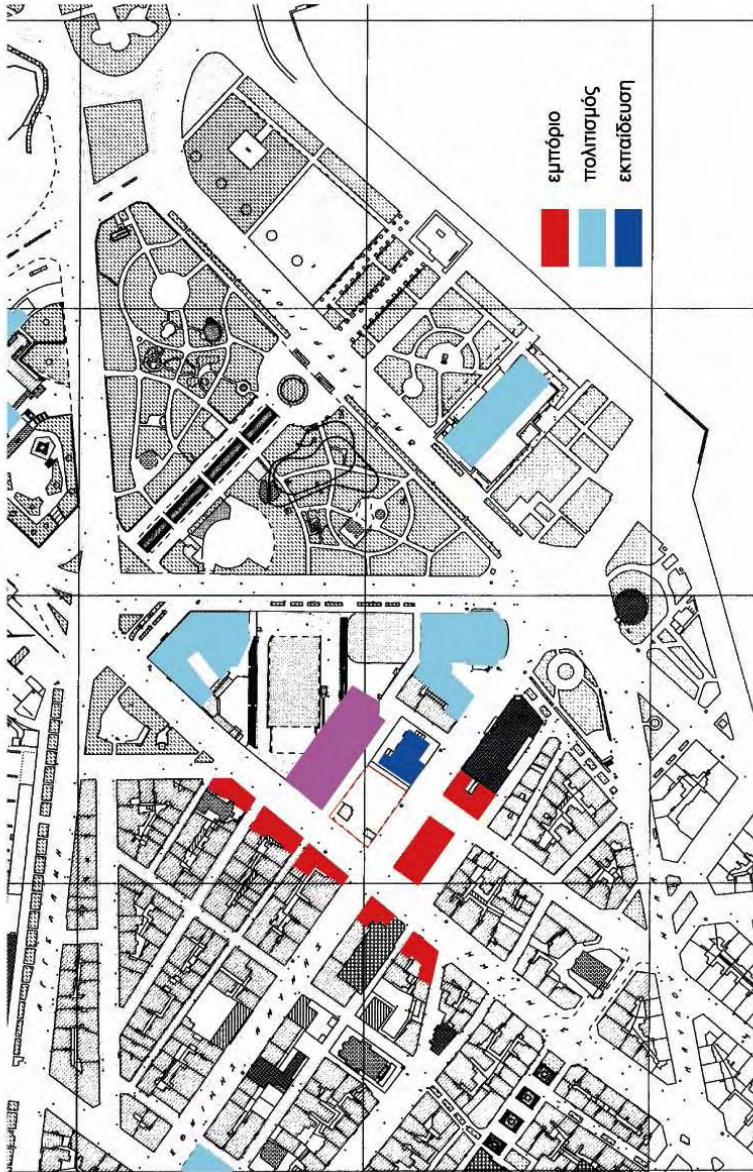


Πολιτιστικά και εκπαιδευτικά ιδρύματα



Βασικές οδικές αρτηρίες





Χρήσεις στα ισόγεια γύρω από το οικόπεδο

Το σχολικό κτίριο στεγάζει τις εξής λειτουργίες :

- Ενιαίο Λύκειο διαπολιτισμικής εκπαίδευσης Θεσ/νίκης
- 1<sup>ο</sup> εσπερινό Λύκειο – Γυμνάσιο Θεσ/νίκης
- Κέντρο συμβουλευτικής και προσανατολισμού
- Ά Διεύθυνση δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, 1<sup>ο</sup> γραφείο Θεσ/νίκης

Η «ΤΕΧΝΗ» συνεργάζεται εδώ και πολλά χρόνια με σχολεία σε όλη τη βόρεια Ελλάδα, με περιοδεύουσες εκθέσεις και πολιτιστικά προγράμματα. Επιπλέον, ενδιαφέρεται να διευρύνει τις δράσεις της στον τομέα που σχετίζεται με τους νέους και τα παιδιά. Για τους παραπάνω λόγους, αλλά και λόγω της θέσης και της κατάστασης του σχολικού κτιρίου, θεωρήσαμε ότι μπορεί να συμπεριληφθεί στο σχεδιασμό και έτσι να προκύψει ένα νέο σύνολο.

Λόγω της ειδικής χρήσης του το σχολείο θέτει ορισμένους περιορισμούς σαν μέρος ενός συνόλου. Έτσι προκύπτουν χώροι που ανήκουν σε κάθε κτίριο ξεχωριστά, χωρίς κοινή λειτουργία, χώροι κοινοί και χώροι στο κάθε κτίριο που μπορούν να φιλοξενούν και δραστηριότητες του άλλου.

Υπάρχουσα κατάσταση του σχολείου :









## Γενικές αρχές και στόχοι του σχεδιασμού

Οι στόχοι του σχεδιασμού, από λειτουργική άποψη, προκύπτουν από τις σημερινές και τις μελλοντικές ανάγκες του συλλόγου.

Η «ΤΕΧΝΗ» διαθέτει 700 έργα τέχνης. 100 ζωγραφικά και 600 χαρακτηριστικά έργα. Έπειτα από τη συζήτηση με την Πρόεδρο του συλλόγου προέκυψε ότι η μόνιμη έκθεση θα πρέπει να φιλοξενεί όλα τα ζωγραφικά έργα και να υπάρχει η δυνατότητα να φιλοξενηθούν άλλα 100 που προκύπτουν από δωρεές καλλιτεχνών. Για τα χαρακτηριστικά θα γίνεται μια επιλογή ανά περιόδους και θα εκθέτονται 200 έργα κάθε φορά. Επίσης υπάρχει μια πρόσθετη συλλογή αναγεννησιακών μουσικών οργάνων.

Ο σύλλογος επιθυμεί να κάνει ένα άνοιγμα προς τη νέα γενιά δημιουργώντας ένα ειδικό χώρο που θα είναι ανοιχτός όλο το 24ωρο. Η κίνηση αυτή γίνεται ώστε να δοθεί η δυνατότητα στους νέους ανθρώπους να έχουν ένα δικό τους χώρο για συζητήσεις και δημιουργία νέων καλλιτεχνικών δράσεων.

### Κτιριολογικό πρόγραμμα

Εκθεσιακοί χώροι	
Χώρος μόνιμης έκθεσης	930 τ.μ
Χώρος περιοδικής έκθεσης	640 τ.μ

<u>Χώροι της βιβλιοθήκης</u>	
Βιβλιοθήκη - Αναγνωστήριο	540 τ.μ
κέντρο έρευνας αρχειακού υλικού	35 τ.μ

<u>Χώροι γραφείων</u>	
Γραφεία (πρόεδρου, γραμματείας ,εκδόσεων)	100 τ.μ
Χώρος συνέλευσης των μελών διοίκησης	30 τ.μ

<u>Χώροι διαλέξεων και παραστάσεων</u>	
Αμφιθέατρο (160 θέσεις)	350 τ.μ
Βοηθητικοί χώροι αμφιθέατρου	210 τ.μ

Φουαγιέ	330 τ.μ
Χώρος πολλαπλών χρήσεων για τους φοιτητές	190 τ.μ
Χώρος υποδοχής	375 τ.μ
Βιβλιοπωλείο- Πωλητήριο	65 τ.μ
Καφέ	335 τ.μ
Βοηθητικοί χώροι	50 τ.μ
w.c (16+4)	110 τ.μ
Λειτουργικοί χώροι	1100 τ.μ
Αποθήκες	
Βοηθητικοί χώροι προσωπικού και αποθήκες	130 τ.μ
Βοηθητικοί χώροι εκθέσεων και αποθήκες	400 τ.μ
Σύνολο	5920 τ.μ

### Σχολικό κτίριο

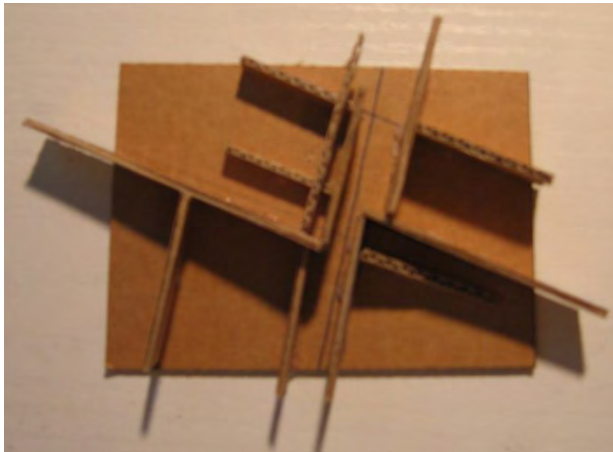
Αίθουσες	450 τ.μ
Γραφεία	90 τ.μ
Wc	120 τ.μ
Κέντρο συμβουλευτικής	90 τ.μ
Βιβλιοθήκη – Αναγνωστήριο	160 τ.μ
Λειτουργικοί χώροι	625 τ.μ
Βοηθητικοί χώροι	50 τ.μ
Αποθήκες	165 τ.μ
Πρόγραμμα πληροφορικής Η.Ρ.Ο.Ν.	50 τ.μ
Σύνολο	1800 τ.μ.

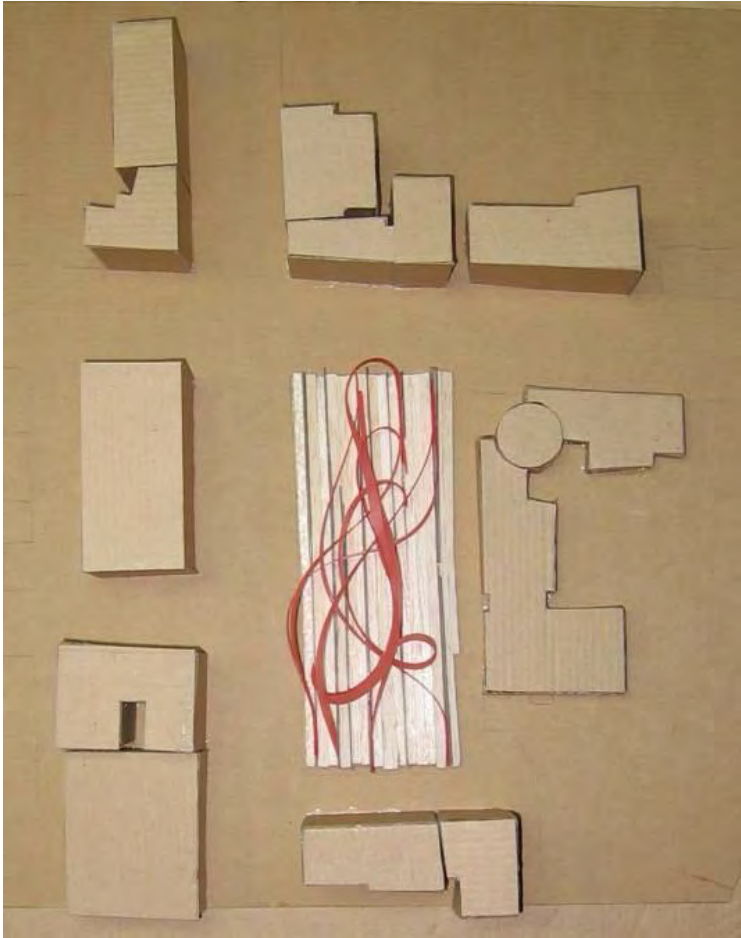
Για το σχεδιασμό του κτιρίου στηριχτήκαμε στο γεγονός ότι η «ΤΕΧΝΗ» δραστηριοποιείται πάντα σε διάφορους τομείς καλλιτεχνικής έκφρασης. Πρόκειται για ταυτόχρονες δράσεις που δεν λειτουργούν ανεξάρτητα αλλά αλληλένδετα. Υπάρχουν τρία βασικά στοιχεία που χαρακτηρίζουν τις δράσεις του συλλόγου και περνάνε και στο σχεδιασμό του κτιρίου :

- η ένωση. Πολλές ταυτόχρονες δράσεις σε διάφορους καλλιτεχνικούς τομείς.

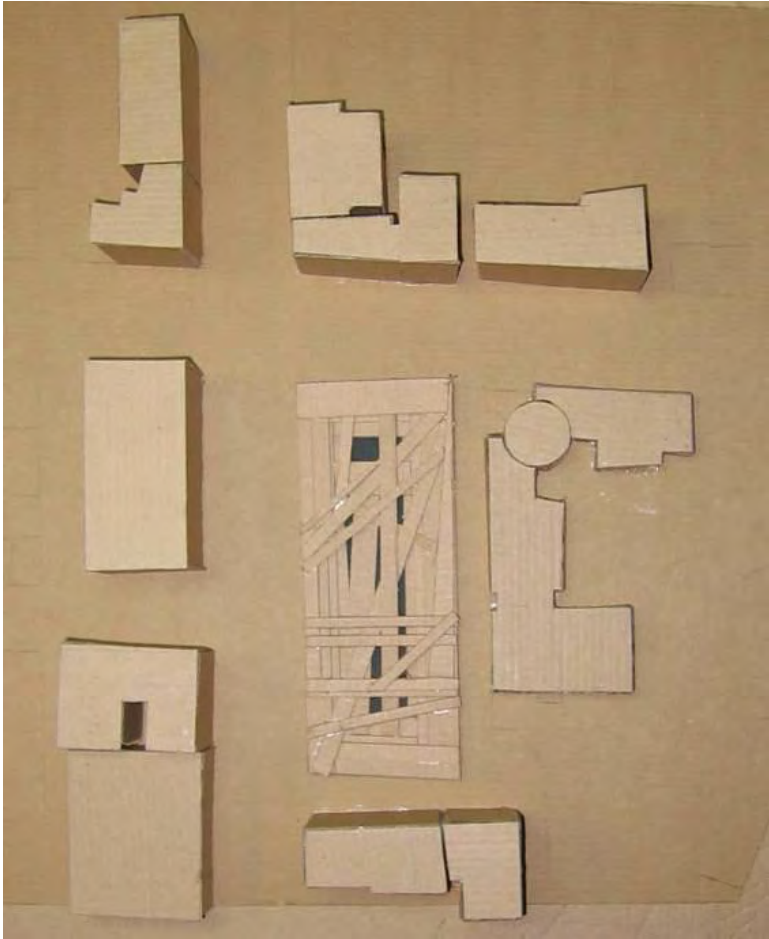


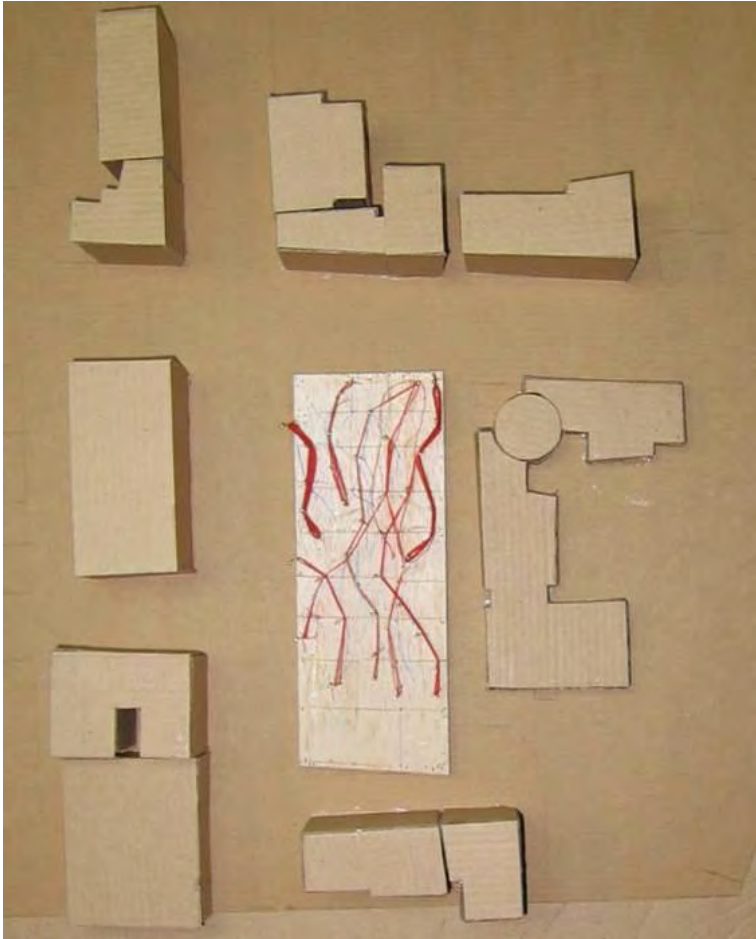
- η τομή. Δράσεις που αφορούν τον κοινό τόπο δυο ή περισσότερων τομέων της τέχνης.
  - η αφαίρεση. Δράσεις που αφορούν συγκεκριμένες πλευρές ενός καλλιτεχνικού τομέα.
- Προσπαθώντας να περάσουμε αυτά τα στοιχεία σε μια σχεδιαστική γλώσσα προέκυψαν κάποιες βασικές χαράξεις μέσα από μακέτες, σκίτσα και σχέδια.







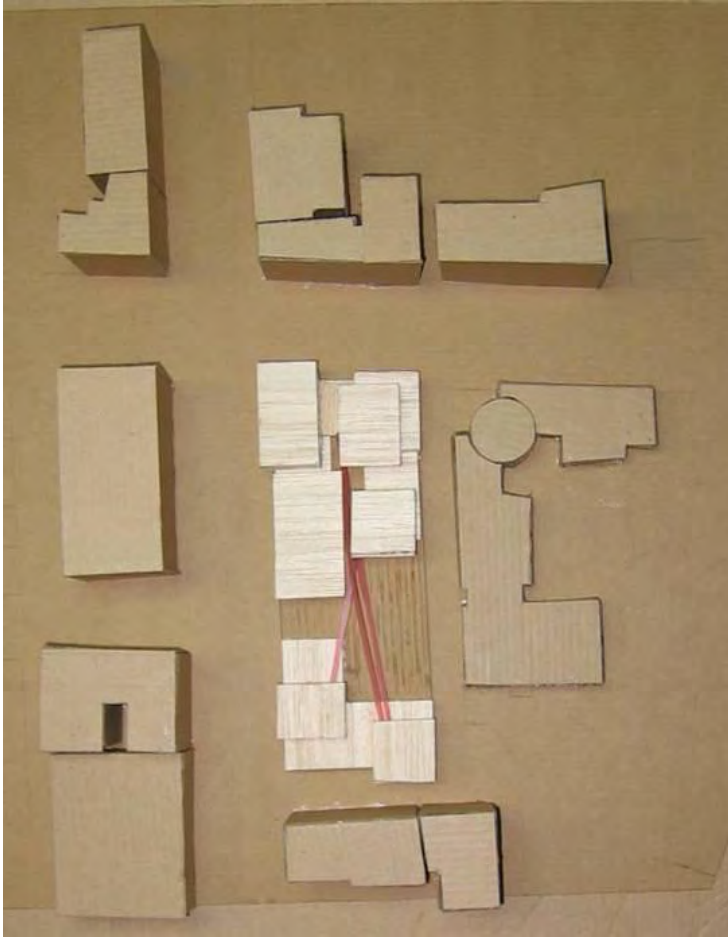




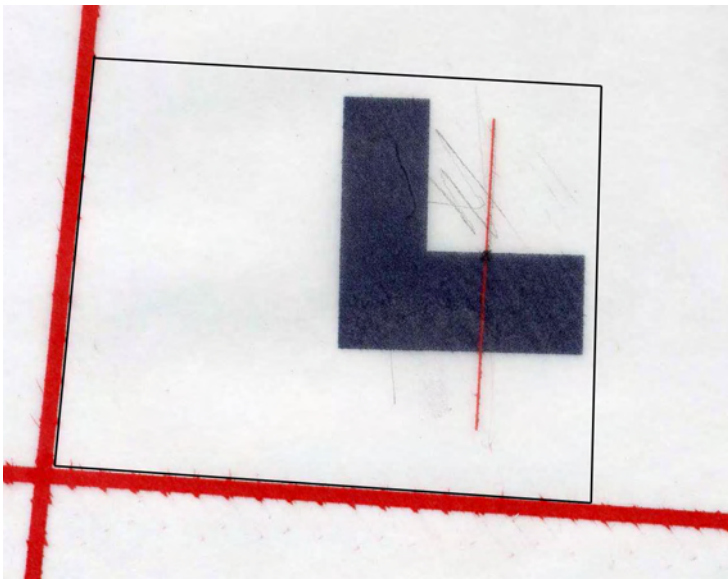
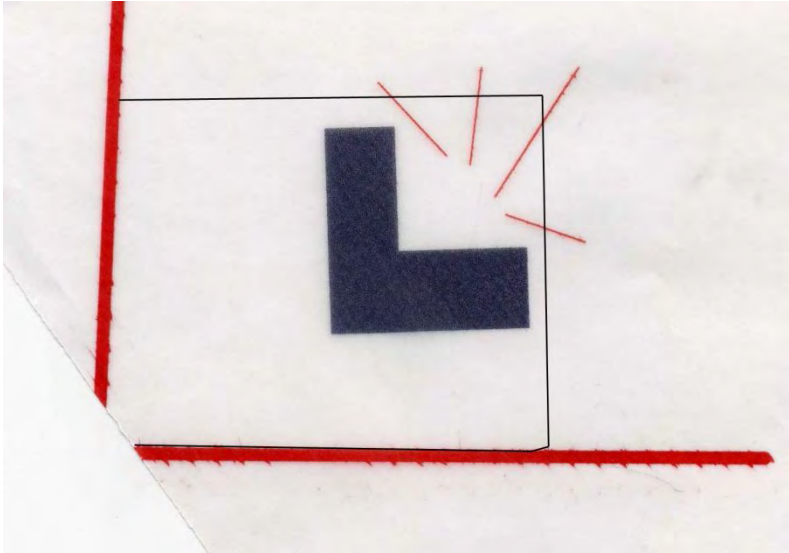


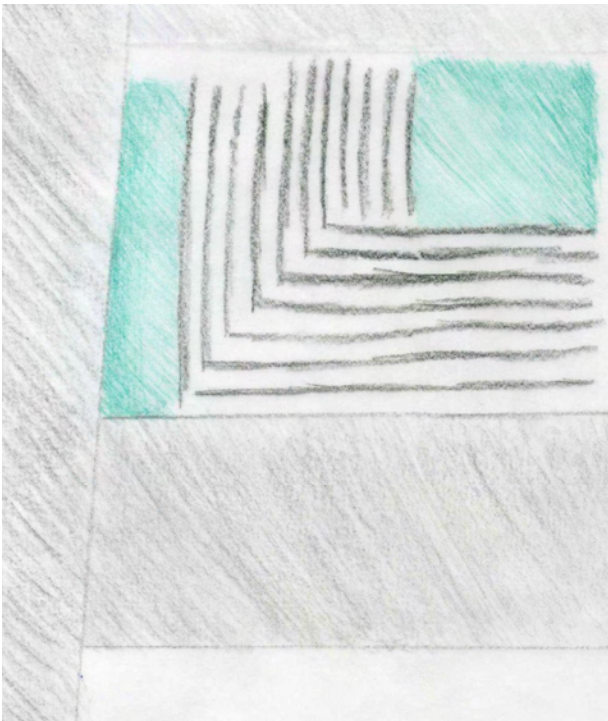
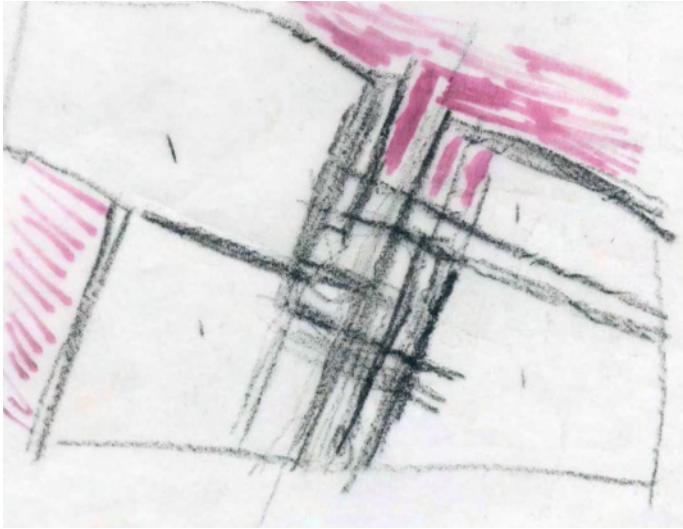


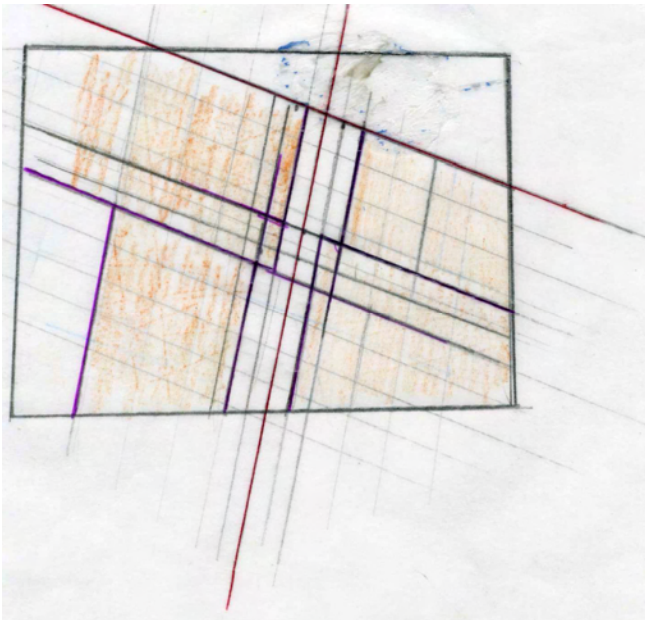
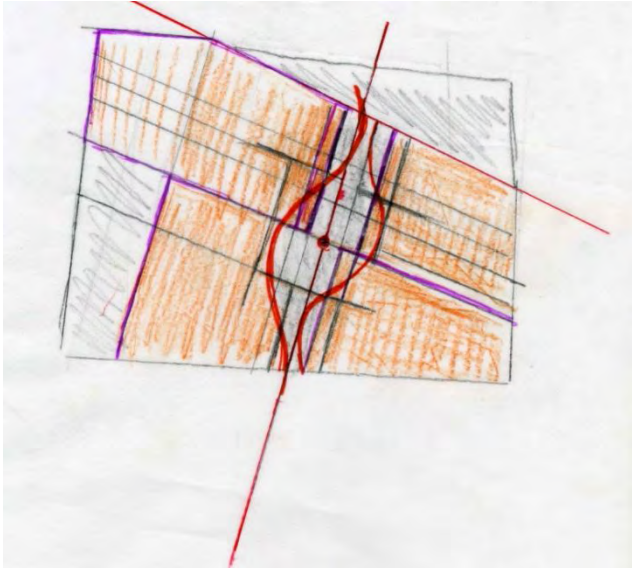


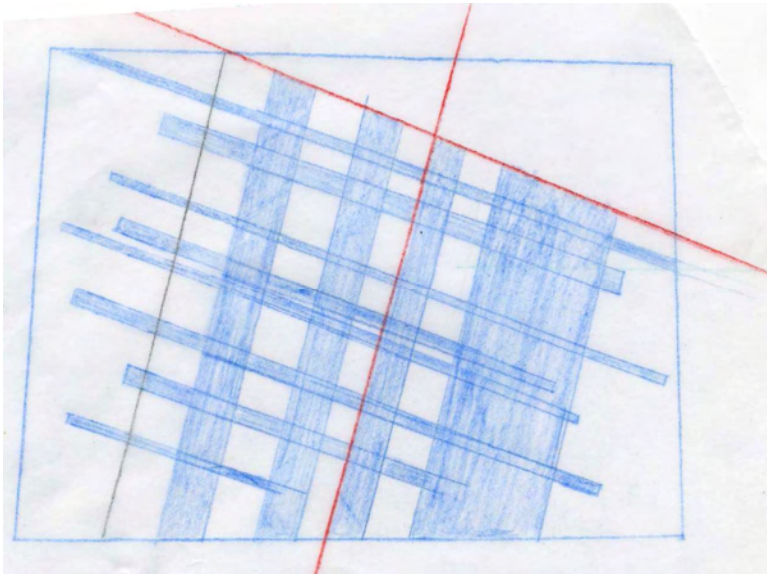
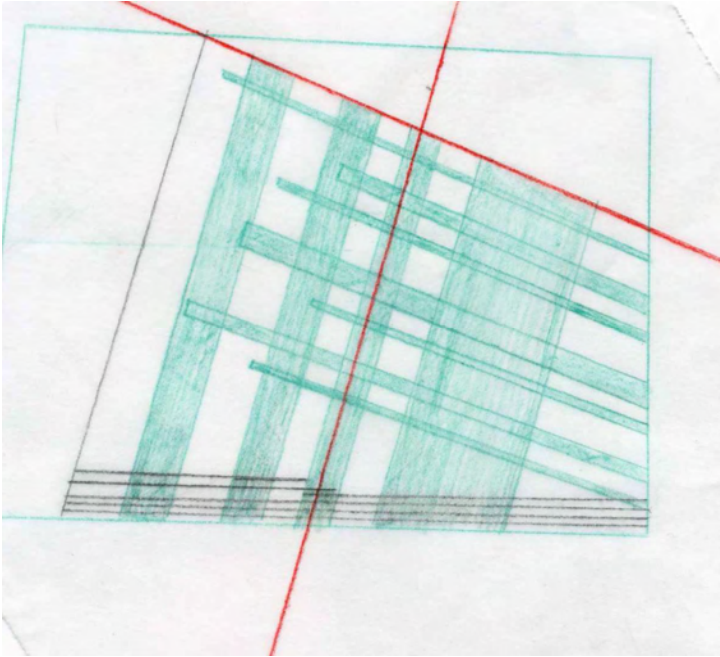




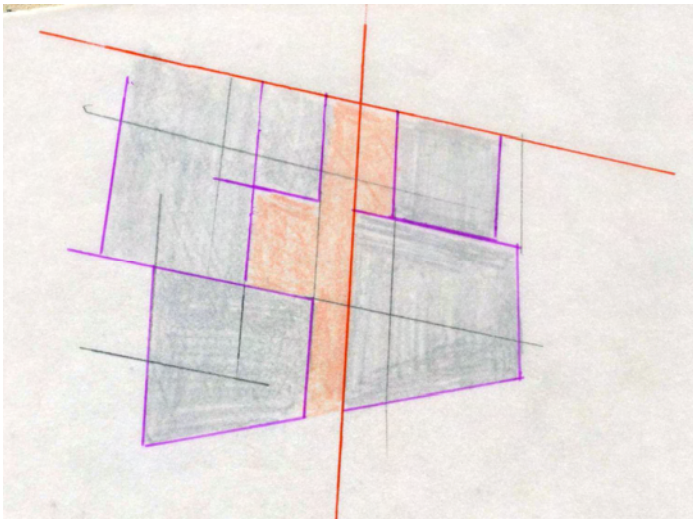
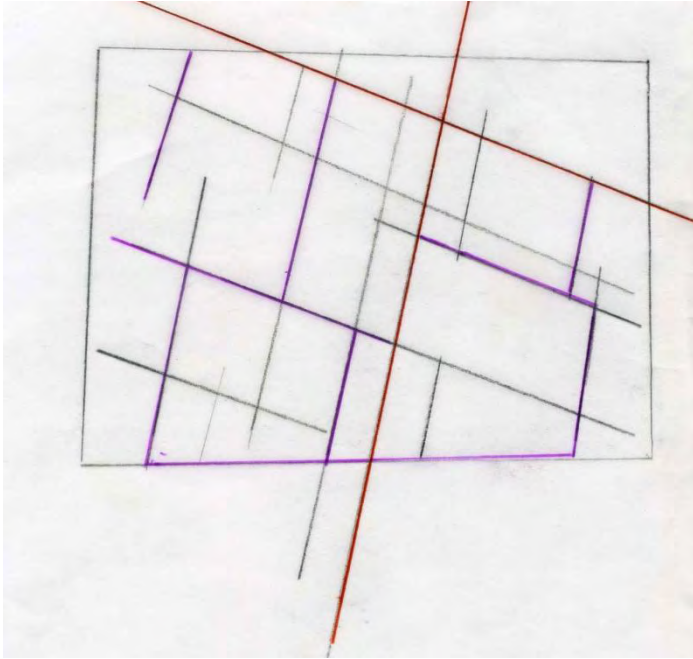


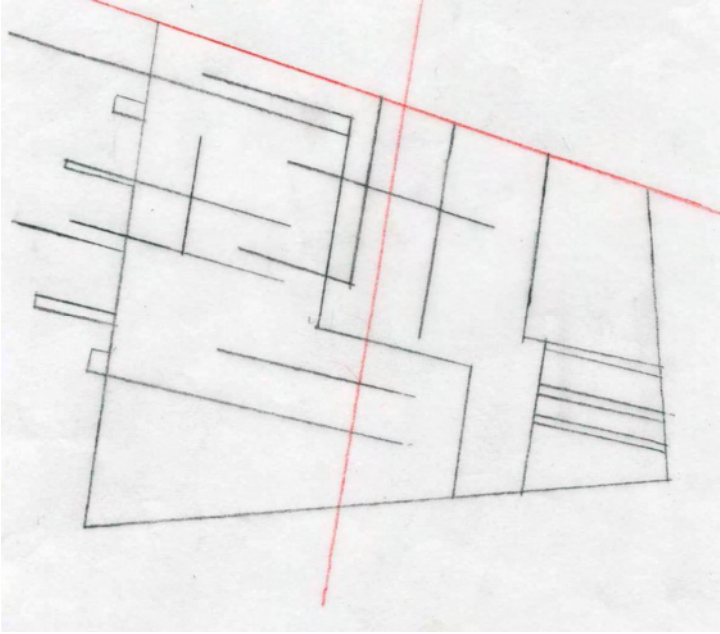






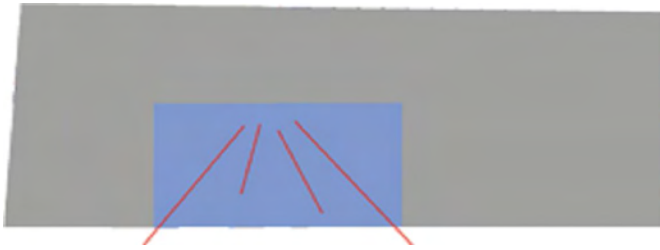




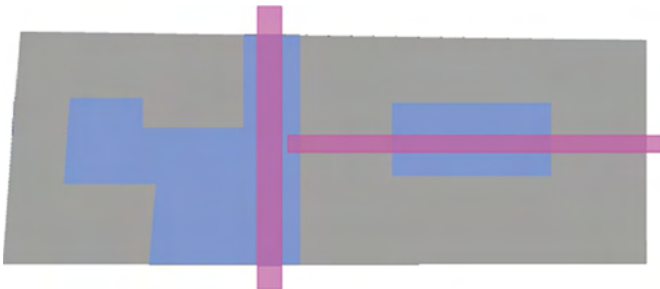




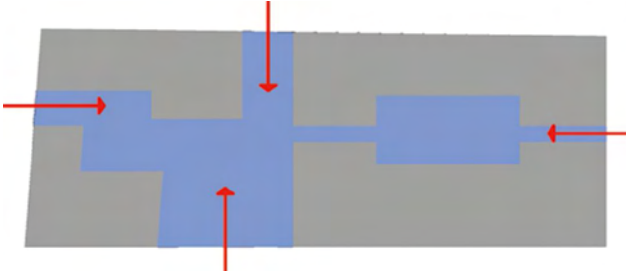
Υπαρκτά όρια – χωροθέτηση των λειτουργιών με βάση τα ήδη υπάρχοντα όρια



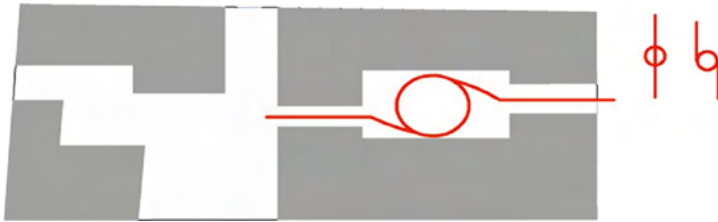
Στροφή στο εσωτερικό - Περιμετρικά του οικοπέδου υπάρχουν δύο βασικές οδικές αρτηρίες, ένας δευτερεύων δρόμος και ένας πεζόδρομος. Προς την πλευρά του πεζόδρομου, δημιουργείται ένας ανοικτός χώρος, που περικλείεται από τον κτιριακό όγκο, ώστε να προστατεύεται από την κίνηση των δρόμων και να φιλοξενεί υπαίθριες δραστηριότητες.



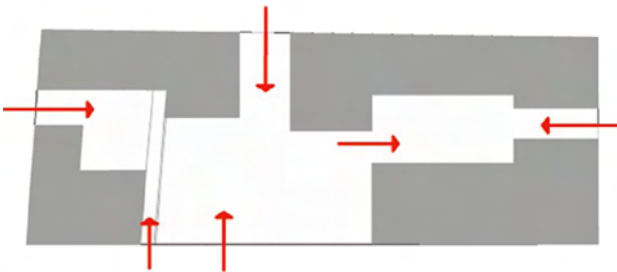
Άξονες κίνησης - Άνοιγμα του κτιρίου προς το δημόσιο χώρο σε δυο σημεία πάνω στις βασικές οδικές αρτηρίες (Τσιμισκή, Εθνικής Αμύνης).



Πρόσβαση - η πρόσβαση στο οικόπεδο γίνεται από όλες τις πλευρές. Οι εισόδοι οδηγούν κάθε φορά τον επισκέπτη σε έναν από τους τρεις πυρήνες οργάνωσης του κτιρίου.



Διάσπαση του οριζώντιου άξονα κίνησης - Ο οριζόντιος άξονας κίνησης στο χώρο της «Τέχνης» μετατοπίστηκε ώστε να δοθεί μεγαλύτερη έμφαση στον κεντρικό χώρο παρά στον ίδιο τον άξονα.



Ανοιχτός χώρος - 1. Μετατόπιση του κτιριακού όγκου με σκοπό τη δημιουργία μεγαλύτερου εξωτερικού υπαίθριου χώρου

2. Διαφοροποίηση του υπαίθριου χώρου του σχολείου με δημιουργία δεύτερης εισόδου (μέσω ράμπας).





Βασικές χαράξεις - Με βάση τον προβλεπόμενο υπαίθριο χώρο, τους άξονες κίνησης και την πρόσβαση στους κτιριακούς όγκους διαμορφώνονται οι βασικές χαράξεις σχεδιασμού που ορίζουν τις επιφάνειες και τις μεταξύ τους συνδέσεις.



Ένταξη του πλήρους στο κενό

